

ПРАШАЊЕ

Прашањето за автокефалијата

На следниве страници ви го пренесуваме интервјуто на Струмичкиот Митрополит Наум за списанието КРКА, како и негов одговор на прашање доставено по e-mail. Овие два текста истовремено можат да се најдат и на сајтот на МПЦ (www.mpc.org.mk).

Потоа, текстот на отец Томас Хопко, референтен на последните збиднувања во нашата Црква, а коишто се однесуваат на прашањето околу автокефалноста на МПЦ, нешто што е актуелно последниве неколку децении кај нас. Американската Православна Црква го има речиси надминато ова што сега нам ни се случува, и мислење дека ќе биде интересно да се види сопствената реалност со очите на другиот. Во истиот контекст следи и коментарот на Преминовиот уредник.

Се разбира, ова не се ниту малку благодарни теми за пишување и за размислување, оти поблагословено е во Христа човек да се занимава со себеси и со проблемите на духовниот живот, и со вечната тема на своето спасение, одошто да плива во плитките води на историјата и политиката, макар тие биле и црковни, ризикувајќи да се врати чекор наназад во Стариот Тестамент, и заедно со Пророкот да извикне: *суета над суетиите, сè е само суета!*

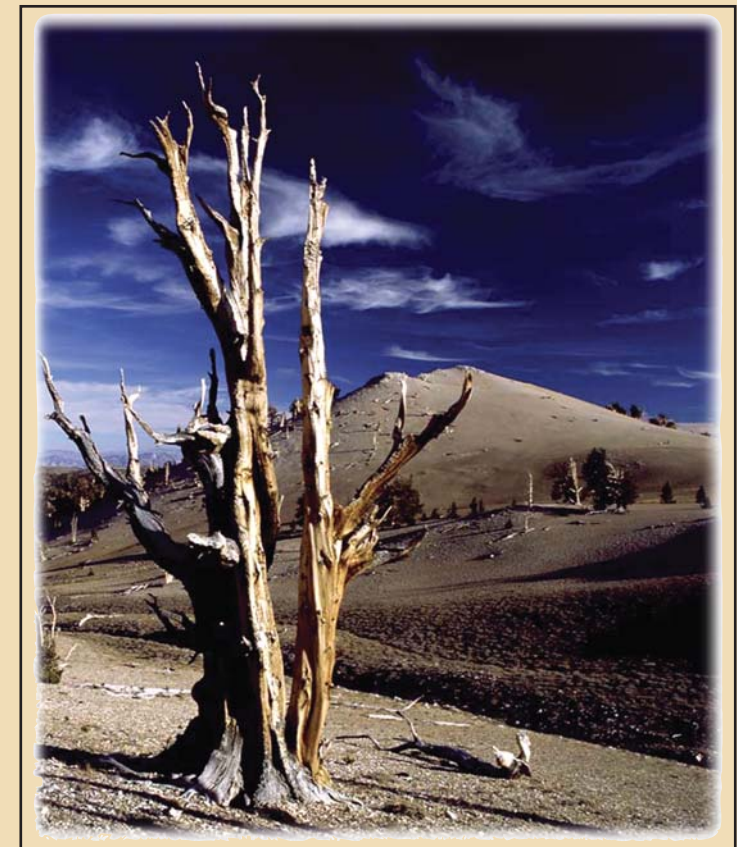
Генерално, прашањето за автокефалноста предизвикува вакви метежи и недоумици, (и публицитет во медиумите!) од една многу проста причина: го нема во крмчијата*! Го нема во каноните! Да имаше закон за автокефалија, ќе требаше просто да се исполнат условите поставени со законот... (просто како кај католиците!) Но, ова е проблем повеќе од политичка отколку од догматска или канонска природа, а тоа значи и решението треба да се бара на соодветен начин. Автокефалните Цркви во Православието „настануваат“ во 19 и 20 век, во периодот кога нивните матични национални држави се стекнуваат со независност од наметнатата политичка власт на Турската Империја. Типичен е примерот со Грчката Црква, којашто пред да го добие

*крмчија - номоканон

томосот за автокефалност од страна на Цариградската Патријаршија во 1850 година, поминала 30 години во статус на расколничка црква. Во тој период етносот на Македонците не се закити ниту со самостојна држава, ниту со автокефална Црква, од причини што овде нема да ги наведуваме.

Единствено што ни преостанува е да се надеваме дека во периодов што следи, ера на ПОСТНАЦИОНАЛИЗАМ и европска интеграција, (како што го нарекува С. Баталден), ќе успееме, како и досега, иако без ниту едната ниту другата форма на институција за заштита на идентитетот, да си го зачуваме ПРАВОСЛАВИЕТО, коешто народот на овие простори со векови го пренесува преку сите брда и долини на светските искушенија. Нашиот единствен вистински идентитет. За да видиме дека „...тоа не зависи од оној кој трча, туку од Бога, Кој милува...“ (Рим. 9, 16).

уредникот

МИТРОПОЛИТ НАУМ

ИНТЕРВЈУ СО СТРУМИЧКИОТ МИТРОПОЛИТ Г.НАУМ,
ПОДГОТВЕНО ОД АРХИМАНДРИТОТ ГЕРАСИМ, ИГУМЕН
НА МАНАСТИРОТ НА СВЕТИТЕ АРХАНГЕЛИ (КРКА) ВО
ДАЛМАТИНСКАТА ЕПАРХИЈА НА СРПСКАТА ПРАВОСЛАВНА
ЦРКВА, ЗА СЛЕДНИОТ БРОЈ НА СПИСАНИЕТО К Р К А,
ИЗДАНИЕ НА ИСТАТА ЕПАРХИЈА

✂ Со Нишкиот договор Македонската Православна Црква добиваше најширока можна автономија, којашто веројатно подоцна би прераснала во автокефалија. Можете ли да ни кажете зошто споменатиот договор не е прифатен од страна на Синодот на Македонската Православна Црква?

Не можеме да зборуваме за некаков Нишки договор, затоа што тоа е само работен документ на двете комисији, и тоа петти по ред, документ кој единствено Соборот на Српската Православна Црква и Светиот Архиерејски Синод на Македонската Православна Црква се овластени да го прифатат и потпишат или да го одбијат. Соборот на Српската Православна Црква го прифати, исто како и претходниот работен документ од манастирот на Св. Наум кај Охрид, а Светиот Архиерејски Синод на Македонската Православна Црква го врати на доработка, исто како и сите работни документи претходно. Доколку и двата овластени Собори го прифатат Нишкиот работен документ на двете комисији, тогаш веќе ќе можеме да зборуваме за Нишки договор, а сега не. Мислам дека ова на сите им е јасно.

Затоа прашањето правилно се формулира вака: зошто и овој работен документ не беше прифатен од Светиот Архиерејски Синод на Македонската Православна Црква? Ние, како Комисија на Македонската Православна Црква, уште во Ниш се обидовме да им објасниме на претставниците на Српската Православна Црква дека две позиции од работниот документ, кои се пас-

АРХИМАНДРИТ ГЕРАСИМ

тирски апсурд, не можеме, а и не сакаме, да ги браниме, а тоа се: прво, непостоењето на уставното име на нашата Црква 'Македонска Православна Црква' во него, и второ: определувањето на нашиот административен статус со терминот 'автономија'. Нашиот предлог беше името Македонска Православна Црква директно и јасно да постои во работниот документ, а наместо терминот 'автономија' да се користи веќе признатиот од страна на Српската Православна Црква во 1959 година термин 'самостојност'. Овие две прашања, кои се единствени прашања што се спорни меѓу двете комисији, за нас како Епископи на Македонската Православна Црква имаат исклучителна пастирска важност, а секако не есхатолошка.

Ние, сепак, како Комисија на Македонската Православна Црква, го потпишавме овој документ (и после сè што се случи гледам дека е тоа многу добро), затоа што неговата црковна содржина беше скоро исцрпена, односно што се однесува до црковната проблематика на документот ние како комисији речиси и немаме суштински разлики или спорни прашања помеѓу нас. Значи, откако ја усогласивме црковната содржина во работниот документ од Ниш и го постигнавме она што претставува еклисиолошки идеал (да не дозволиме нашите духовно самостојни и слободни Цркви да се најдат во зависност или подреденост една спрема друга, освен во евангелска „зависност“ во иста вера, во иста благодат, љубов и ехаристиска заедница) и на најголемиот лаик му е јасно дека употребата на термините 'автономија' или 'автокефалија' или 'самостојност' станува беспредметна, односно обична формалност. Загрижува фактот дека една најобична формалност се појавува како пречка во односите помеѓу двете ерархии, особено кога знаеме дека Отците за да го сочуваат единството на Црквата воведувале нови термини дури и во тријадологијата, како на пример Никејскиот термин 'единосуштен'.

МИТРОПОЛИТ НАУМ

Што се однесува пак до користењето на името Македонска Православна Црква, сакам претходно да се потсетиме на следното: основен услов за секоја Помесна Црква во нејзината апостолска мисија, односно проповедта на Евангелието на нашиот Господ Исус Христос на секој човек, е почитувањето на личниот идентитет (а со тоа и на националниот) на секоја конкретна личност на којашто со нашата проповед ѝ се обраќаме. Промашувањето на личниот идентитет на оној на кого му се обраќаме, независно од кои причини е тоа, значи сигурен неуспех на црковната мисија и негација на нас самите како пастири. Пастирски идеал, за сите нас, претставува односот на Св. Апостол Павле: *зашиѝо, иако слободен од сиѝе, сиѝанав роб на сиѝе, ѝа ѝовеќеѝо од нив да ѝи ѝридобѝјам: на Јудејциѝе им бев како Јудеец, за да ѝи ѝридобѝјам Јудејциѝе; за оние иѝѝо се ѝод Законоѝи, сиѝанав како да сум ѝод Закон, за да ѝи ѝридобѝјам и нив; за оние иѝѝо се без закон, сиѝанав како да сум без закон, иако ѝред Боѝа не сум без закон, ѝуку сум ѝод законоѝи на Хрисѝа, за да ѝи ѝридобѝјам и оние иѝѝо се без закон. За слабиѝе сиѝанав како слаб, за да ѝи ѝридобѝјам слабиѝе. За сиѝе сиѝанав сѐ, ѝа ѝо каков и да било начин да сиѝасам некоѝо. А ова ѝо ѝравам заради Еванѝелиеѝо, за да бидам учесник во неѝо (1 Кор. 9, 19 - 23). И на крајот, пастирско промашување и сатанско дело е да се нарушува слободата и достоинството на човекот непризнавајќи го неговиот личен идентитет, а особено обидот тој да се смени.*

Значи, ние како Комисија го потпишавме работниот документ во Ниш заради усогласеноста на нашите ставови околу клучните еклисиолошки, канонски и литургиски прашања, а нашиот Свет Синод заради пастирската недоизграденост и на тој работен документ не го прифати, затоа што прашањето на името и статусот на нашата света Црква стана прашање на идентитетот, достоинството и историската борба на нам доверениот православен народ,

односно актуелно политичко и национално прашање и како такво актуелно пастирско прашање. Главното прашање коешто сега се поставува пред Соборот на Српската Православна Црква е зошто не би го прифатил името Македонска Православна Црква кога веќе тоа е основно пастирско прашање за Синодот на Македонската Православна Црква (односно основен и единствен начин за првичен пристап кон доверениот народ) и кога веќе немаме суштински разлики во црковната содржина на последниот работен документ меѓу двете комисии. Или, зошто Српската Православна Црква и останатите Помесни Цркви не го прифаќаат нашиот предлог за користење само на еклисијалните имиња во официјалните односи меѓу Црквите, како на пример: Охридска Архиепископија, Пеќска Патријаршија, Атинска Архиепископија итн.? Ако овие две прашања немаат теолошки одговор, тогаш сè друго е световна политика.

✂ Од историјата ни е познато дека ниедна црковна област нема добиено автокефалност пребивајќи во раскол. Пример е Бугарската Егзархија, којашто 80 години беше во раскол и најпрво мораше да се врати во канонскиот поредок, па дури потоа доби автокефалност. Наполно идентичен пример е Американската Православна Црква. Зошто Македонската Православна Црква не се одлучи за таков чекор, а потоа да побара автокефалност?

Дали е токму таква историјата на добивање автокефалност како што се обидовте сега во два-три реда да ни објасните тоа е големо прашање, но тоа сега не е битно. Тоа воопшто не е проблем помеѓу Македонската Православна Црква и Српската Православна Црква. Ние бараме содржината од Нишкиот работен документ што се однесува на статусот на нашата Црква терминологски да се определи како самостојност. Како што објаснив погоре, за сите точки во Нишкиот работен документ што се од

чисто црковна содржина (еклисиолошка, литургиска, канонска итн.) нема спротоставени мислења меѓу двете комисији. Затоа лично мислам дека користењето на терминот 'самостојност', со оглед дека претставува формално прашање, не би требало да се појави како проблем меѓу двете комисији и Цркви.

Главен проблем за Комисијата на Српската Православна Црква е употребата на името Македонска Православна Црква од наша страна, а кога такво нешто ќе се јави како проблем помеѓу две Цркви, со сите последици што од тоа произлегуваат и коишто овие денови ги гледаме, ...расудете сами што е тоа.

Објаснувањето дека тоа им пречи на Грците е неприфатливо. Ако се сака има решение и за тоа, погоре го спомнав: со користење на еклисијалните имиња. Инаку, во православниот свет кога ќе се постави прашање за Македонската Православна Црква претставниците на Српската Православна Црква секогаш истакнуваат дека е тоа нивен внатрешен проблем. Ние не бараме томос за автокефалност од Цариград, ние го решаваме црковниот проблем помеѓу нас и Српската Православна Црква.

Кој има уши да слуша, нека чуе.

✂ Денес во Р. Македонија постои и канонска ерархија, на чело со митрополитот Јован, призната од сите Помесни Православни Цркви. Што ако се случи таа ерархија наскоро да добие автокефалност, каков став би зазел вашиот Синод? Дали би ја изгубил поддршката од клирот, државата и народот?

Вистинското прашање гласи: зошто некој од Српската Православна Црква токму сега го презема тој чекор и го предизвика овој, иако безначаен, раскол во Македонската Православна Црква? Македонската Православна Црква во последните неколку години доживуваше незапамтена обнова во споредба со сосед-

ните Православни Цркви. Се обновил над дваесет манастири со околу стотина монаси и монахињи со сите позитивни ефекти што произлегоа од тоа. Тие ефекти секако ќе се почувствуваат и во Светиот Архиепископски Синод на Македонската Православна Црква. Зошто ваква авантура, токму сега, после четириесет и пет години трпеливо чекање и во моментот кога веќе најдовме заеднички јазик во Ниш?

Го нареков раскол тоа што вие го нарековте канонска ерархија, не затоа што се само стотина луѓе, не затоа што немаат ниту еден храм, не затоа што немаат ниту еден манастир, не затоа што не ги сакам (повеќето од нив јас ги замонашив и ракоположив, почнувајќи од егзархот српски Јован) и не затоа што не ги сметам за канонски, ги нарекувам раскол затоа што со тоа што го направил не постигнаа ама баш никаков пастирски ефект, затоа што пастирски го промашил македонскиот народ и бесцелно се оддалечил од него и затоа што последиците од нивното постоење можат да бидат многу негативни за единството на целата Православна Црква. Кога веќе констатираме пастирско промашување, се става под прашање и нивната каноничност, и нивното расудување и сè останато. Ако некој од српскиот висок клир кој го сторил ова мисли дека ќе има мирна совест и благослов Божји со тоа што инсталирал во Р. Македонија стотина луѓе на чело со некаква канонска ерархија и што на секаде ќе ги претставува како призната Црква, а истовремено два и пол милиони православни Македонци во Република Македонија и во дијаспората, ненамерно или не, ги остава надвор од видлива литургиска заедница на штета на севкупното сведоштво на православното единство во светот, таквиот многу се лаже.

Инаку, не сум чул дека некој официјално го признал овој раскол, а знам неколку Помесни Цркви кои со тоа воопшто не се слагаат.

МИТРОПОЛИТ НАУМ

Како што веќе нагласив, проблемот не е во автокефалноста, проблемот е пастирски и се однесува на името 'Македонска Православна Црква'. Едноставно ние без ова не можеме да му пристапиме на православниот македонски народ. И никој нека не негува лажна надеж, таа ерархија, особено без името Македонска Православна Црква, и да добие автокефалност од никого нема да биде прифатена, затоа што веќе еднаш пастирски го промаши овој народ и овој народ знае дека е предаден од тие луѓе, а тоа тешко може да се заборави. Знаете каде е вистинскиот проблем и што мене ме плаши? Што ќе биде со нив ако еден ден Српската Православна Црква го формулира и прифати договореното во Ниш како 'самостојност' и го прифати нашето уставно име 'Македонска Православна Црква'? Ако тој ден дојде бргу, тогаш ќе имаме вистински проблем со таканаречената канонска ерархија: како ќе ги прифати народот назад? Расколот брзо се прави, но тешко се исцелува. Знаете ли колку пати самоорганизираната Црногорска Православна Црква нè молеше да ѝ помогнеме за хиротонии, студирања, обнова на манастири итн.? Досега, не ни помисливме да го сториме тоа.

✂ **Четири манастири со околу триесет монаси и монахињи веќе преминаа под јурисдикција на автономната Охридска архиепископија. Во јавноста се зборува за најавен премин на уште неколку манастири. Што планирате да преземете за да го спречите преминувањето на останатите?**

Нивниот број не е триесет туку најмногу дваесет од кои половина се искушеници. Манастири немаат затоа што своеволно ги напуштија, изнесувајќи го инвентарот од нив многу денови претходно, што е и уредно евидентирано. Повеќето од нив се мои монаси. Овие млади луѓе уште на почетокот од монашкиот живот беа советувани да растат духовно и интелектуално, да го достиг-

АРХИМАНДРИТ ГЕРАСИМ

нат свештеничкиот идеал: умносрдечната молитва, односно излегувањето на умот пред олтарот на срцето, без што никој не може да се нарече вистински монах и вистински свештеник и ако еден ден Бог благоволи и тие влезат во Светиот Архиепископски Синод на Македонската Православна Црква, тогаш од внатре, како добри пастири, со многу трпение да го променат она што со векови се искривувало заради негрижата на инородните наемници. Но ништо. Тие предвреме посакаа да станат пастири и да водат свои манастири, за на крајот потполно да го изгубат чувството и идентитетот на пастир губејќи го реалниот допир со цел еден народ. Зашто Пастирот мора да ги знае духовната возраст и сила и потребите на својата паства за правилно да ја води и навреме да ја храни. По таа грижа паствата и го познава својот Пастир. *Јас сум добриоѝ Пасѝир: и ѓи знам Моиѝе и Моиѝе Ме знааѝ Мене* (Јован 10, 14). *И овциѝе ѓо слушааѝ ѓласоѝ на Пастирот, и ѝој ѓи вика своиѝе овци ѝо име; и ѓи изведува. И коѓа ќе ѓи изведе овциѝе свои, оди ѝред нив, и овциѝе одаѝ ѝо неѓо, бидејќи му ѓо ѝознавааѝ ѓласоѝ неѓов* (Јован 10, 3 - 4). Пастирот го води целиот доверен народ кон видливо канонско и литургиско единство, а не самиот себеси. Ако, пак, се случи тоа, тогаш не е во прашање Црквата туку некои други интереси. *А ѝо ѝуѓ човек не одаѝ, ѝуку беѓааѝ од неѓо, оѝи ѓласоѝ на ѝуѓиоѝ не ѓо ѝознавааѝ* (Јован 10, 5).

Инаку, други преминувања нема да има, а наскоро и останатите два од трите празни манастирски објекти ќе бидат пополнети со нови монаси. Еве го соопштението на останатите игумени и игумани: *Ние, монашкиѝе браѝсѝива и сесѝринсѝива во манасѝириѝе на Македонскаѝа Православна Црква (МПЦ): Св. Наум Охридски, Св. Јован Крсѝиѝел (манасѝироѝ Биѓорски), Св. Георѓиј во Рајчица, Пресветѝа Боѓородица - Маѝка, Св. Никола - Љубанци, Св. Гаврил*

МИТРОПОЛИТ НАУМ

МИТРОПОЛИТ НАУМ

Лесновски, Пресвѣѣа Боѳородица и Св. Арханѳел Михаил во Берово, Св. Леонѣиј во Водоча, Св. Јоаким Осоѳовски, Пресвѣѣа Боѳородица во Велјуса, Св. 40 маченици во Банско, Св. Марија Маѳдалена во Дојран, Св. Георгѣиј во Кучково, Св. Преображение во Зрзе, Св. Арханѳел Михаил во Варош, Св. Аѣанасиј во Журче, Св. Јован Боѳослов во Слейче, Пресвѣѣа Боѳородица во Калишѣа, Сиѣе Свеѣиш во Дебарца, Пресвѣѣа Боѳородица - Пречисѣа Кичевска, Св. Сѣас во Скоѣје и др. - изјавуваме дека осѣануваме верни на Македонскаѣа Православна Црква, на Цркваѣа во која сме крсѣени, духовно расѣени и во која сме замонашени и сме ѣримиле свеѣиѣеномонашки чиновни, во која се ѣричесѣуваме и на која слободно ѣ се завѣѣуваме да ѣ служиме. Како монаси и монахиѣи длабоко ја чувѣѣуваме и живееме висѣѣинаѣа дека сме чеда на нашаѣа древна Свеѣѣа Црква и дека сме ѣлод на ѣокајаниеѣо на македонскиоѣ ѣ православен народ и никоѳаш нема да ја изневериме нашаѣа монашка и ѣасѣирска одѳоворносѣ за неѳово водеѳе кон Хрисѣѣа Госѣода, осѣанувајќи ѣослушни на еѣархискиѣе архиереи и на Свеѣѣиоѣи Архиеерејски Синод на нашаѣа Македонска Православна Црква.

Хрисѣос се роди!

✠ Имаме информација дека во Синодот на Македонската Православна Црква се разгледува можноста за пензионирање на Митрополитот Полошко-кумановски Кирил и на Европскиот Горазд. Дали ова навистина ќе се случи и сметате ли дека тогаш полесно би нашле излез за надминување на расколот?

Митрополитот Полошко-кумановски Кирил и Митрополитот Европски Горазд ќе одат во пензија кога самите ќе оценат. Секако, тие воопшто не се пречка за остварување на канонско и литургиско единство со Српската Православна Црква.

АРХИМАНДРИТ ГЕРАСИМ

Уште еднаш ќе повторам: во суштина, речиси сѣ што се однесува на чисто црковната содржина на нашето недоразбирање е усогласено во Ниш; ние го сакаме тоа канонско и литургиско единство, нашиот Архиепископ секогаш на Светата Литургија ги спомнува имињата на сите поглавари на помесните Православни Цркви и Патријархот Павле. Проблемот е во тоа што Комисијата за разговори на Соборот на Српската Православна Црква сѣ уште не е подготвена да го прифати нашето уставно име, Македонска Православна Црква, и се двоуми нашиот административен статус, согласно содржината на она за што се договоривме во Ниш, да го формулира како самостојност. Без нашето име, Македонска Православна Црква, и без формулирање на административниот статус на Црквата како 'самостојност', би морале да нѣ разберете, ние како Пастири не можеме да излеземе пред својот народ. Видовте што се случи со поранешниот Повардарски Митрополит.

И добро е што ја услогласивме црковната содржина на Нишкиот работен документ, бидејќи сега се гледа сиот апсурд на нашето недоразбирање: со што ние православните се маткаме на голема соблазна на сите луѓе и на голема штета на сведоштвото, во сила, на нашиот Господ Исус Христос.

✠ Ако дојде до тоа, дали околу надминувањето на расколот би преговарале со Српската Православна Црква или со автономната Охридска архиепископија, со оглед дека каноните налагаат тоа да биде со оваа последнава?

Македонската Православна Црква законски е регистрирана под името Охридска Архиепископија и од тоа име не сакаме и не можеме никогаш да се откажеме. Друга Црква под тоа име не може да се појави, ни кај нас ни во светот, зашто тоа би било

МИТРОПОЛИТ НАУМ

незаконско, лажно претставување.

Лично мислам дека после сè би требало да оставиме да помине еден период во којшто би требало состојбата да се смири без притоа некој да се обиде повторно да ги разгорува страстите. Исто мислам дека треба да помине и изборот за нов Патријарх во Србија, бидејќи со тоа ќе го избегнеме пројавувањето на екстремни преговарачи од српска страна коишто меѓусебе би се докажувале кој е поголем заштитник на српските национални интереси во борбата за патријаршискиот престол, а на штета на разговорите. Во Македонската Православна Црква - Охридска Архиепископија се подготвуваат нови хиротонии. Откако и ние ќе ги консолидираме нашите редови, тогаш ќе можеме да седнеме на масата за разговори, и тоа најверојатно под покровителство на Руската Православна Црква.

Се надевам дека ќе успееме. Се надевам дека здравите сили ќе надвлдаеат на двете страни. Се надевам дека нема да му дозволиме на ѓаволот да ни се смее, зашто тоа што нè раздвојува е смешно, а тоа што нè соединува е Христос. Ви благодарам што овозможивте и нашиот глас да стигне до Епископатот, свештенството и верниот народ на Српската Православна Црква. Сакам, на крајот, да побарам прошка од сите читатели на интервјуто, кое го завршив на Прочка, 2004 година.

АРХИМАНДРИТ ГЕРАСИМ

МИТРОПОЛИТ НАУМ

ЗА „НИШКИОТ ДОГОВОР“

ЗА „НИШКИОТ ДОГОВОР“

(одговор)

1. Духот во кој преговаравме со српските архиереи беше и е: целата наша Света Црква, Македонската Православна Црква, да влезе и во формалното канонско и литургиско единство со Српската Православна Црква, а не тоа да го направат само неколку десетици души - со што се предизвикува еден многу мал раскол во Македонската Православна Црква, а истовремено едно многу големо сеење магла во православниот свет и воопшто кај оние што сакаат да живеат во магла и темница: демек тука постои некаква призната Православна Црква. Но, доколку некој вистински сака единство во православниот свет, времето ќе покаже дека нашите пастирски позиции воопшто не се ослабени и дека Македонската Православна Црква - Охридска Архиепископија останува единствен релевантен фактор за разговори на просторот од Република Македонија. Во таа смисла и таканаречениот Нишки договор, а всушност само работен документ меѓу двете црковни комисији, беше составуван со цел проблемот меѓу двете Цркви да се реши потполно, а не парцијално и со предизвикување на раскол во редовите на Црквата, на кој се радува единствено ѓаволот и кој заради суетата тешко се исцелува. Затоа повикувањето врз работниот документ од Ниш не може да се користи како оправдание за последните случувања меѓу нас, туку е измислица која овде беше пласирана од север, заради покривање на нивната валкана игра, а од која се заразија некои

МИТРОПОЛИТ НАУМ

неуки новинари и која ја прифатија некои наивни души. Доволное само да се провери од каде ни дојде и кој прв ја протури таа вест. И на крајот, факт е дека ниту Патријархот Павле во своето писмо со кое го повикува Епископатот, свештенството и народот во Република Македонија во канонско и литургиско единство со Српската Православна Црква се повика на некаков Нишки договор ниту пак бившиот Повардарски Митрополит прифаќајќи го тој повик објасни дека тоа го прави врз основа на договореното од Ниш. Значи, оние што сега лажат треба претходно да се договорат како ќе лажат.

2. Не можам сега да ти објаснувам зошто потпишавме, бидејќи тоа бара повеќе време и простор. Главно, заради восогласување на еклисиолошките, литургиските и канонските прашања помеѓу нас. Она што е битно, и тука никој да не се прави нетокму, е фактот дека каков било конечен договор со Српската Православна Црква прифаќа или одбива само Светиот Архиерејски Синод на Македонската Православна Црква исто како што и Соборот на Српската Православна Црква ги потврдува или одбива договорите на својата Комисија. Инаку, зошто имаше потреба да се свика Соборот на Српската Православна Црква за да се изјасни по повод Нишкиот работен документ ако за тоа одлучувавме ние на ниво на комисији? Или, зошто беше потребно да се свика седница на Светиот Архиерејски Синод на Македонската Православна Црква за да се изјасни по работниот документ од Ниш?

3. Секако знаеш дека одлучувањето во Светиот Архиерејски Синод на Македонската Православна Црква е соборно и во тој дух и одлуките се донесуваат со мнозинство на гласови. Ние и самите бевме свесни дека не можевме да го одбраниме тој документ пред

МИТРОПОЛИТ НАУМ

Светиот Синод, ниту пак сакавме, бидејќи откако без малку ја утврдивме црковната содржината на работниот документ ние знаевме дека не можеме да го објасниме неприфаќањето од српска страна на една формалност како што е зборот 'самостојност' наместо политички оптоварените термини 'автономија' и 'автокефалија' и знаевме дека не можеме да го објасниме пастирскиот апсурд, односно непостоењето на името Македонска Православна Црква во целиот договор, ниту пак сакавме. Затоа, уште на првата седница после Ниш работниот документ беше едногласно отфрлен како пастирски недооформен, со надеж на подобро време за продолжување на разговорите. Што требаше да направиме? Половина епископи да го прифатат договорот, а половината не, па така да настане раскол во Црквата? На кој гавол ќе му одговараше таа поделба во Црквата и на кој болен ум?

4. Следствено, ние не ги погазивме нашите потписи во Ниш, со оглед дека тоа не е конечен документ прифатен од нашата Црква чиешто соборно одлучување го почитуваме и со оглед дека останавме верни на духот на преговарањето, а тоа е борбата за достоинствено влегување на нашата Света Црква, во сета нејзина полнота а не поделена, во канонско и литургиско единство со останатите Православни Цркви, со свое име и со свој статус. Наспроти нас, некои луѓе од високиот клир на Српската Православна Црква ги погазија и своите потписи во Ниш и одлуката на Соборот на Српската Православна Црква за прифаќање на работниот документ од Ниш. Ќе прашаш како?! Многу едноставно: како прво, со потпишувањето и прифаќањето на тој работен документ Српската Православна Црква се обврза во своите обраќања до нашата Црква да го користи нашето уставно име - Македонска Православна Црква. Веќе во своето прво обраќање во форма на повик

на српскиот патријарх Павле за канонско и литургиско единство, нигде не беше спомнато името Македонска Православна Црква, а самиот повик беше повик за предизвикување раскол во нашата Црква, како што потоа сите видовме, спротивно на духот на дотогашното преговарање. Кој ги излажа тоа да го направат и кој им даде лажна надеж дека од тоа ќе има некаков резултат, Господ знае?

И да заклучиме, секој што во иднина ќе тврди дека она отпадништво што денеска се случува во Македонската Православна Црква е последица на Нишкиот договор, нека знае дека свесно или несвесно ќе биде продолжена рака на српската пропаганда во Република Македонија.

5. И уште едно прашање мене лично ме мачи: зошто толку се избрзаа? Нашата Црква во последните неколку години почна да ја живее својата духовна преродба наспроти нивните предвидувања дека како „расколничка“ или како отсечена гранка од стеблото ќе се исуши и нема да донесе свој плод. Таа преродба во свое време секако ќе донесеше позитивни резултати во решавањето на нашиот формален статус во православниот свет. Просто човек да си помисли дека почна да им смета таа наша преродба и фактот дека во вода паѓаат сите нивни „пророштва“ на наша сметка. Зар мислите дека нив повеќе ги боли нашата црковна состојба отколку нас самите? Ниту ги боли, бидејќи не ги боли ни за кај нив дома, ниту сфаќаат дека оваа состојба нема друго решение освен внатрешното, лично и соборно. Но, како ова да му го објасниш на оној кој не е навикнат да бара решение од внатре туку бара само надворешни решенија: со физички и

духовен терор од 1919 до 1941 и со духовен терор сега, демек тие се признатите и спасените, а ние не. Господ да те чува и тебе и нас од секаква прелест.

P. S.

Она за внатрешното решение го сфаќаш ли? Христос не се појави во сета Своја слава и сила и да рече 'Јас Сум Бог, верувајте во Мене' и со тоа да ја уништи нашата слобода и нашата човечност, односно да ги уништи ликот и подобиеото по кои не создаде. Туку Тој стана Човек и најмирно и најтрпеливо, до Свое истоштение и смрт на крст, послужи во домостројот на нашето спасение. Тој ни ги остави Своите заповеди и Своите дела - Црквата. Само живеејќи според нив ние може да Го познаеме Него како вистински Бог, без притоа да ја изгубиме својата слобода и Неговиот печат во нас. Затоа и Апостол Павле вели: „на сите им станав сè..., само некого да придобивам за Христос“. Овој внатрешен пристап бара и лично аскетско-исихастичко восовршување и освојување на внатрешните простори, каде што животот на другиот станува содржина на нашиот живот, од една страна, а од друга страна бара и трпеливо растење во хиерархијата на Црквата. Од ова восогласување на нашата внатрешна состојба со надворешниот свештенички чин што евентуално би го добиле, сигурно ќе се случат позитивни промени во животот на локалната епископска Црква, па и пошироко. Ништо од ова не може да се случи без умносрдечна молитва и просветленост на умот. А ова кој го може?

ПРАШАЊА

Оваа статија е напишана во 1971 г. за да одговори на бројните прашања за автокефалноста на Православната Црква во Америка.

Формалното воспоставување на Руската Православна Грко-католичка Црква во Америка како Автокефална Американска Православна Црква е врвното достигнување на долгата и тешка историја на нашата Црква во Новиот свет. Овој настан го одбележува крајот на периодот започнат од првобитните мисионери, предводени од новопрославениот Свети Герман од Аљаска и почетокот на новиот период за православно христијанство во Америка, но и во целиот свет.

Автокефалноста на нашата Црква покренала многу прашања кај многу луѓе. Тие прашања не се само за историјата на Православната Црква или за црковното право или за црковната политика. Тие прашања се од многу подлабоко и многу посуштествено значење, прашања кои ја допираат самата суштина на православно христијанство, значењето и мисијата на Православната Црква во светот. Има прашања, можеме да се осмелиме да кажеме, кои ги засегаат самата смисла на животот и судбината на човекот во неговиот однос кон вечното Царство Божјо.

Целта на овој напис е да одговори на главните прашања покренати околу автокефалноста на Американската Православна Црква. Нашата намера е да покажеме дека нашата Црква го следи единствениот можен начин на кој ќе остане верна на православните догмати, канонското право и црковното предание; на тој начин верна на единствената мисија на Православието, која е објавување и сведоштво во овој свет на Евангелието за Царството Небесно.

За целосна и опсежна документација за автокефалноста на АПЦ, заедно со научната студија за автокефалноста во православно канонство,

О . Т О М А С

Премин, Воскресение Христово 2004

И ОДГОВОРИ

како и длабински историски и теолошки анализи на православно доктрина на Црквата што се однесува на проблемот околу автокефалноста, погледни ја брошурата *Autocephaly* (објавена од семинаријата Свети Владимир, јуни, 1971; исто така и *Saint Vladimir's Theological Quarterly*, 15; 1 - 2, 1971).

1. Што значи зборот 'автокефалност'?

'Автокефалност' доаѓа од грчките зборови за свое (*αυτο*) и глава (*κεφαλε*), буквално значи со своја глава или со своја управа. Во црковната употреба терминот автокефалност укажува на оние Цркви коишто за својот живот и мисија во ништо не зависат од некоја друга Црква или Цркви. Во оваа смисла 'автокефалноста' се разликува од 'автономноста', која во нормалната црковна употреба се користи за да укаже на оние Цркви кои се со целосно самоуправување, со исклучок на тоа што нивниот главен епископ (наречен 'поглавар') формалното одобрување за вршење на својата служба го добива со благословот од хиерархијата на друга Црква, од која го добива и Светото миро што се користи во Светата тајна Миропомазание. Така, на пример, Финската и Јапонската Црква се автономни Цркви кои се во ваква врска со Цариградската и Руската Црква, додека Православната Црква во Америка е потполно автокефална. Овде мораме да напоменеме дека според православно учење и пракса, секоја Православна Црква, без оглед на нејзиниот одреден статус, исто како и секој православен христијанин, е одговорна за верата и животот на другите. Затоа секое дејствување на секоја Црква е подложно на прегледување од другите во однос на учење го, моралноста, светотаинската пракса и канонскиот поредок.

Х О П К О

Премин, Воскресение Христово 2004

АВТОКЕФАЛНОСТА

2. Зошто е направена ваквата поделба на автокефални и автономни Цркви?

Единствената вистинска причина за оваа поделба е таа дека една автокефална Црква е потполно зрела и потполно способна сама да продолжи со својот живот, својата мисија и хиерархискиот ред; додека една автономна Црква сè уште не е способна за ова. Како и да е, автономната Црква дури и ако ја нема способноста за целосна автокефалност, таа сè уште ги има оние посебни услови - географски, јазични, културни, итн., така што не може да биде само „дел“ од некоја друга Црква за да биде целосно соодветна за вршење на нејзината црковна мисија. Така, на пример, исклучително посебните услови на Црквите во Јапонија и Финска налагаат овие Цркви да имаат самоуправа и слобода од раководење или контрола однадвор.

Сепак, овие Цркви сè уште не се подготвени да бидат целосно автокефални бидејќи, на пример, тие немаат доволно епископи за го осигураат нормалното наследување на титулите во нивната ерархија. Така, тие се автономни во однос на друга автокефална Црква. Токму ова всушност беше планот којшто епископите во Америка го бараа за Американската Црква уште на почетокот на векот, пред повеќе од шеесет-седумдесет години. Уште тогаш беше јасно дека условите во Црквата во Америка се толку посебни што не е можно таа да продолжи да дејствува како епархија на Руската Црква, којашто беше оддалечена илјадници километри и чии услови за живот беа целосно различни. Така, архиепископот Тихон (подоцна патријархот Тихон), и отецот Леонид Туркевич (подоцна митрополит Леонтиј) побараа автономија, а на крајот и целосна автокефалност за Америка децении наназад!

АМЕРИКАНСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

AMERICAN ORTHODOX CHURCH

Премин, Воскресение Христово 2004

АВТОКЕФАЛНОСТА

3. Кои се поточно условите за една Црква да биде автокефална?

Една Црква во дадена географска, национална или јазична област, со услови за живот својствени единствено за неа, да има доволно епископи за продолжување на својата ерархија... Да има доволен број на свештеници и народ за да се грижи за своите епархии и да ја врши својата мисија... Да има доволно образовни и добротворни институции, со доволно средства самостојно да функционираат и да ги спроведуваат своите проекти... Да има публикации и книги прилагодени на нејзините посебни услови, цели и потреби како Црква...

Со еден збор, таа да е зрело црковно тело со полна способност за одржување и развото на својот живот без какво и да е надворешно водење и поддршка, освен, се разбира, взаемното водење и поддршка коишто сите сестрински Цркви си ги даваат една на друга... Конечно, да не постои апсолутно ни една оправдана причина пред Бога и догматите и каноните на Светата Црква поради којашто таа би требало да постои исклучиво како дел од некоја друга Црква... Тогаш оваа Црква не само што може да биде автокефална Црква во семејството на Православието туку и мора да биде таква, призната и благословена од сите останати!

автономната Црква дури и ако ја нема способноста за целосна автокефалност, таа сè уште ги има оние посебни услови - географски, јазични, културни, итн., така што не може да биде само 'дел' од некоја друга Црква за да биде целосно соодветна за вршење на нејзината црковна мисија.

АМЕРИКАНСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

AMERICAN ORTHODOX CHURCH

Премин, Воскресение Христово 2004

АВТОКЕФАЛНОСТА

4. Кои се автокефалните Православни Цркви во светот денес?

Автокефални Православни Цркви денес се: старите империјални патријаршии на Цариград, Александрија, Антиохија и Ерусалим; Црквите на Русија, Србија, Романија, Бугарија, Албанија, Грција, Кипар, Полска и Чехословачка; древната Грузиска (Иверска) Црква и новата Американска Православна Црква.

5. Дали автокефалните Цркви секогаш се Цркви на одделни народи?

Од листата на современите автокефални Цркви може да се види дека не сите се национални Цркви. На пример, Антиохиската Патријаршија покрива неколку нации; додека Грузиската Црква дејствува политички во истата држава како и Руската Црква. Сепак, воопшто може да се каже дека во последно време новите автокефални Цркви настанаа на териториите на новите нации, имајќи ги истите граници како оние на самата нација. Тоа не е случај со Американската Православна Црква која, се разбира, покрива повеќе од една држава. Во времето на римско-византиската империја која, може да се каже, била „една нација“ кога е во прашање граѓанската управа, одделни области во рамките на империјата имале свои самоуправни Цркви

АМЕРИКАНСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

AMERICAN ORTHODOX CHURCH

Премин, Воскресение Христово 2004

АВТОКЕФАЛНОСТА

или заради политичките поделби на империјата или заради „древните обичаи“, или заради некои посебни привилегии или потреби. Треба да забележиме дека во раната Црква, заради чисто практични причини, Црквата на секој град била автокефална. Се разбира, овој збор не бил користен (тој е од релативно неодамнешна употреба), но списите од тоа време, вклучувајќи го и самиот Нов Завет, покажуваат дека секоја црковна заедница, возглавена од својот Епископ со неговите свештеници (презвитери), ѓакони и верен народ, се управувала самата и се сметала за потполна „соборна Црква“, т.е. целосна и севкупна, без ништо суштествено да недостасува на нејзината полнота на верата и светотаинскиот живот. Единството на првите христијански Цркви во различните градови не се постигнувало преку законската власт или правото на јурисдикција. Тоа се постигнувало преку едноставниот факт дека секоја Црква ги имала потполно истата вера и живот запечатени со потполно истите христијански тајни (светотаинства). Ваквиот идентитет на Црквата во просторот и времето бил осигуруван со посветувањето на новиот Епископ на секоја Црква на Божествена Литургија од страна на колку што е можно повеќе епископи од другите Цркви. Само поради тоа што бројот на Црквите низ империјата се зголемил и тие станале официјално поврзани со животот на државата дошло до проширување на митрополиите и патријаршиите.

И, конечно, потоа, по завршетокот на империјалното доба, денес ги имаме националните Цркви.

АМЕРИКАНСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

AMERICAN ORTHODOX CHURCH

Премин, Воскресение Христово 2004

АВТОКЕФАЛНОСТА

 6. Зарем титулата патријарх не е секогаш титула на главниот Епископ на една автокефална Црква и зарем не треба секоја православна епархија да биде под надлежност на патријарх?

Одговорот и на двете прашања е **не**. Титулата патријарх се употребува за поглаварите на четирите првобитни патријаршии од римско-византиската империја, кои му останале верни на Православието, како и за поглаварите на четирите национални Цркви коишто настанале по завршетокот на империјалната ера, како и за Грузиската Црква. Така, ниеден од поглаварите на сегашните автокефални Цркви ја нема титулата патријарх. Титулата архиепископ или митрополит-архиепископ се користи за шестмина од поглаварите на современите автокефални Цркви, вклучувајќи ја и древната Кипарска Црква, и новата Американска Православна Црква. На некои од овие поглавари им се обраќаат со Негова светост, а другите ја носат традиционалната титула Негово блаженство. Како и да е, никој не смее да заборави дека во Православието сите епископи, од оние во најзафрлените села до оние во највозвишените патријаршиски седишта, се апсолутно еднакви и истоветни во нивната светотаинска служба, а како епископи имаат управувачка власт само во границите на својата одредена паства, или како што денес ја нарекуваме, епархија. Тоа значи дека во Православната Црква ниеден Епископ не е „над“ кој и да е друг Епископ,

АМЕРИКАНСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

AMERICAN ORTHODOX CHURCH

Премин, Воскресение Христово 2004

АВТОКЕФАЛНОСТА

и ниеден Епископ не е „под“ кој и да е друг Епископ. Навистина, во Православната Црква дури и не е правилно да кажеме дека Епископот е „над“ својата Црква, свештеници или народ. Епископот е „во“ Црквата како и секој друг, без разлика каква е неговата лична титула. Така, сигурно е неправилно да се мисли и дека секоја епархија во Црквата мора да биде „под“ одреден патријарх. За ова најдобар пример е Кипарската Црква, која можеби е и најстарата автокефална Црква, а која никогаш не била под некој патријарх.

.....
(Questions and Answers on Autocephaly, Fr. Thomas Hopko)

Текстот е земен од официјалниот сајт на
Американската Православна Црква:

[www. oca.org](http://www.oca.org)

Од листата на современите автокефални Цркви може да се види дека не сите се национални Цркви. На пример, Антиохиската Патријаршија покрива неколку нации; додека Грузиската Црква дејствува политички во истата држава како и Руската Црква. Сепак, воопшто може да се каже дека во последно време новите автокефални Цркви настанаа на териториите на новите нации, имајќи ги истите граници како оние на самата нација. Тоа не е случај со Американската Православна Црква која, се разбира, покрива повеќе од една држава.

АМЕРИКАНСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

AMERICAN ORTHODOX CHURCH

Премин, Воскресение Христово 2004

уредник уредник уредник

МАКЕДОНИЈА

Ubi bene, ibi Macedonia

Тоа што Српската Православна Црква, во актуелниот спор со Македонската Православна Црква како причина за одбивањето да го прифати автокефалниот статус на МПЦ го наведува наводното „неисполнување на канонски услови“ од страна на МПЦ, е само изговор за тоа дека таа НЕМА ВОЛЈА (не сака) да го направи чекорот. Зад таквата насока на СПЦ стои Грчката Православна Црква.

А зад Црквата во Грција стои политиката на грчката држава. Зад политиката на грчката држава секако дека не стои Аристотеловата метафизика.

И да не одиме предалеку во откривањето на картите, бидејќи овде не ни е цел да се впуштаме во политички анализи, туку на некој начин да ја објасниме таа толку тврда и непоколеблива волја на СПЦ да не отстапува од својот став, но не наведувајќи ги притоа вистинските причини за истиот. А тоа и е суштината на политичките игри: криенките. СПЦ ни ги врзува очите и нè турка низ долгиот тунел, (СФРЈ; Тито, договорот со Британија, Егејскиот дел од Македонија...) и ни ги полни ушите со една единствена реченица: „неисполнување на канонските услови“!!! Ние ја голтаме мамката, и како наивен, прелажан сом, смрзнуваме во излогот на балканската рибарница. Трагедијата е уште поголема што конците ги влечат играчи од надвор, а не домородци. Секој овде на Балканот е (ш)пион на некоја поголема политичка сила од некаде надвор, и заради одредени договори, мора да се исполнува конспиративно зацртаната програма. Старите добри теории на заговор...

С В Е Т С К И

Премин, Воскресение Христово 2004

уредник: премин коментар

И Н О В И О Т

Жално е тоа што Македонците како етнос со православна провиниенција, на мапата на глобални спротивставености, се од истата страна на линијата токму со оние коишто зад кулисите играат двојна игра со нив!

Кога би фрлиле поглед на ситуацијата низ еден макроскоп, би виделе дека метата во која се пука не е МПЦ, туку Православието.

Против заедничкиот непријател сме заедно, но кога остануваме насамо, тие нè јадат! Добри сме биле како топовска мета на Сремски фронт, на Солунски фронт и лево-десно... Во евентуалниот судир на цивилизации, не се знае кој ќе биде против кого, и дали воопшто станува збор за цивилизации, ако судирите се инспирирани од верска омраза!

Можно ли е човек во вакви времиња (биле ли некогаш поинакви), да зборува отворено за политичките игри и притоа да остане во игра (живот)? Односно веднаш да не биде на некој начин тргнат од сцената? Уште пред да почне да се бори за интегритет, ќе биде осуден на непостоење. На пример, ако ја имате идејата за македонска држава, и ако сте решиле да се борите за неа, или ако сакате и животот да ѝ го посветите, тоа е слично како да сте решиле на Фолкландски Острови да продавате нафта но не за пари, туку во трампа за кавијар! Апсурд, неуспех, парадокс, контрадикција, сето тоа се процесира одеднаш како сплет на околности за предвреме кренато востание. Кому иде: некој востание, некој револуција!

П О Р Е Д О К

Премин, Воскресение Христово 2004

уредник уредник уредник

МАКЕДОНИЈА

И што ќе остане ако се соголат игрите на политиката? Ако се тргне магијата на театарот? Човекот намерно и свесно оди во театар, за да ѝ се препушти на илузијата, со цел да се одмори од вистинскиот живот. Но излегува дека денес нема поголем театар од вистинскиот живот! И големите држачи на конци сакаат да не убедат дека треба опуштено да ја прифатиме играта, и да се соживееме со улогите што ни ги имаат доделено. Што ако не сакаме? Ќе пишува ли после во етнолошките лексикони: живеат и работат во резерват; имаат неверојатно живописен фолклор: висока култура?

Слично на Команчите, коишто се Шошони. Некогаш живееле во прериите на Северна Америка. Денес живеат во резервати во државата Оклахома, САД. И Ескимите. Индијанците ги нарекуваат esquimantjik - оној кој јаде сурово месо. Тие самите себеси се нарекуваат луѓе, Инуит.

Identitetot на еден народ му дава слобода во однос на другите како него: за христијанските народи тој идентитет има литургиски карактер, а тоа е светоста. Светоста е тоа што еден народ го прави слободен и одговорен пред останатиот дел од светот, покајанието.

На политиката, не секогаш, ѝ е својствено да ги пакува фактите во идеологија. На пример, идеологијата на СПЦ во моментот е: 'извинете, овие два-три века имаме свои проблеми, и не ве гледаме дека постоите, освен тоа и лакмусот на каноните не се обојува во зелено!' Духот излегол од шишето и СПЦ се труди со сите сили да го врати назад, да не замолчи, да не нема.

С В Е Т С К И

Премин, Воскресение Христово 2004

уредник: премин коментар

ИДЕНТИТЕТ

Тогаш како да речеме дека сме ХРИСТИЈАНИ, на коишто идентитетот им се сведува на 1. Слобода; 2. Љубов? Никакви канони не можат да ја ограничат слободата којашто единствено може да биде ограничена од канонот на љубовта. Браќа, свестете се! Или еднаш засекогаш направете ни геноцид, или не играјте дволични игри, барем не пред лицето на Господ! Ја знаете ли изреката: 'Чувај ме Боже од српско јунаштво и од грчка историја'!? Првите би сакале да се справат со сите што не се тие самите, а вторите имаат толкаво его што неговата широчина е доволна да го покрие целиот свет. Да не го споменуваме А. Македонски, ќе биде просто подгревање на фрустрациите.

Имаше еден романски епископ во средината на 19 век, кој се бореше за стекнување независност од Карловачката Митрополија (СПЦ); и тој упорно повторуваше - дека непризнавањето на независноста на Романската Црква практично значи нејзино туркање во рацете на Романската унијатска црква. Секакви инсинуации на релацијата Ватикан - Скопје, овде се ненамерни!

Но, да се свртиме сега кон посочените канонски услови: се работи за следниве три: 1. Црквата да има одредена територија, врз која ќе има своја јурисдикција; 2. Да има собор од помесни епископи; 3. Да си избира свој поглавар.

Има ли тука нешто што МПЦ не го исполнува? Дури, и кога се бара во третиот услов одредницата „поглавар“ да ја има формата на патријарх, тоа не е пречка, бидејќи има такви примери во историјата на Православната Црква, кога една од најстарите автокефални Цркви, како што е Кипарската, никогаш

П О Р Е Д О К

Премин, Воскресение Христово 2004

уредник уредник уредник

МАКЕДОНИЈА?

Ubi bene, ibi Macedonia

не била патријаршија, односно не била водена од „Негова Светост“, туку од „Негово Блаженство“.

Но дали е тоа суштината на нештата? Дали титулата ќе ѝ го обезбеди Светиот Дух на Црквата?

Се наоѓаме во опасност да бидеме погрешно сфатени, дека ги пренебрегнуваме каноните. Не! Напротив, сакаме да укажеме дека Црквата, заради тоа што е жив организам, Тело Христово, не само што дозволува, туку и изискува постоење на исто таква - жива врска помеѓу канонското предание и нејзиното светотинско искуство, од една страна, и нејзините организациони и пастирски проблеми од друга страна. Секое место и секое време си имаат свои конкретни потреби. Црквата треба навреме да одговара на тие проблеми.

Авраамовата жртва, Бет Алфа, 6 век

МАКЕДОНИЈА, ЗЕМЈА НА

ХЕРУВИМСКАТА ПЕСНА

И другите народи се изразуваат преку музиката, но на светот не постои народ кому Љубовта Христова толку чисто му подарила можност за концентрирање на битието во музиката, како на македонскиот

Македонецот по принцип е музикално битие, битие кое Го слави Бога, лиричар, еротик, кому литургизмот му е единствен есхатолошки код, а Литургијата единствена стварност каде што срцето му трепери без аритмии. . .

ЕСХАТОЛОШКИОТ

КОД

Ристо
Солунчев

НА СЛОБОДАТА

Отсекогаш идејата за фиксирана народност - без разлика колку и да ни била докажувана како фактицитет кој третиран од историската наука добива на некаква си метафизичка тежина - сум ја чувствувал како лоша митологија. Стварноста на народите е секогаш производ на декомпозиција во времето. Анахронизмот е опасен, потребна е декомпозиција. Анахронизам: патетична фиксираност на медиокритетски надарениот селанец за големите световни српски и бугарски царства. Оној другиот, понадарениот, копнежливиот по Бога ерос го слогосувал во уметност, и на тој начин се спасувал распнувајќи се во символната реалност. Се сочувал себеси за единственото царство наше, Небесното. Едниот избрал да биде во историјата, и притоа еството (себството) го добил во името на царството кое го прифатил, а другиот прифатил друг начин на ествување, коешто гледано со очите на историјата е не-ествување. Избрал да не е. Но токму оној кој не е, е на друг начин. Оној кој не е, е Македонец. Македонецот е негативен поим, микрокосмички јазол, spiritus locus каде што трансценденцијата ја шокира иманенцијата. Затоа се плашине да го прифатиме, а токму и тоа е предизвикот на негативното. Декомпозицијата значи нова композиција. Таа никогаш не настанува случајно. Имплицира субјект кој (де)комponира. Две гасеници се скожуруваат. Едната порано, другата подоцна, но и двете се пеперугосуваат. Она што се добило, потенцијално постоело во претходниот стадиум, разликите во формата и содржината, како и индивидуалната убавина, биле потенции кои постоеле иако не се гледале. Ако од едно семе (логос) на јазикот сфатен како општа функција на сите луѓе, се роди плод кој понатаму раѓа нови семиња коишто процесот го продолжуваат понатаму, зошто би требало едно семе да е повеќе семе од другото само затоа што временски е родено пред другото. Временското првенство не е онтолошко првенство. Ако во основа општиот логос се содржи во сите, тие се подеднакво логосно легитимни. И обете сведочат за плиромата и Љубовта на Логосот Христос. (Мисирков: јазикот и народот се синоними).

македонецот е новум

Етнологијата говори за етнички процеси кај народите кои се иреверзибилни, а се интензивно динамички и повеќе внатрешни. Државата не е етнички процес, (не е ни референцијална рамка на случување) ниту пак е телос на истиот. Ако некој нема држава не значи дека не е подложен на внатрешен етнички процес. Идејата за тоа дека народите настанале во една точка од времето - Вавилон и мешањето на јазиците - е само контаминација на историското мислење од римокатоличката идеја за предестинација. Слободата на народите и понатаму е *πολιεσις* кој живее. Слободата на еден народ се гледа во смелоста за декомпозиција на веќе анахрона митологија. Македонецот е *novum*. Новумот е идеја што потенцијално е носена во субјектот. Ако компонираното дело носи суштина различна од други дела, тоа значи дека и субјектот што го создава делото, што го носи делото, е по квалитет, личносно, различен од другиот субјект. Бугарското и Српското царство се анахронизми, изживеани емоции на носталгичари. Немајќи царство, човекот е слободен од искушението за синонимизирање на земните царства со Небесното. Онтолошка схизофренија на супституирањето. Понудените аргументи на историјата се аргументи на митологија која се крие зад маската на научната методологија. Но Киркегор има потполно право: она што е внатрешно не е воопшто надворешно. Внатрешното кај Македонецот бара порафинирана форма за понадворешнување, форма-символ-свет. Релност во која мистериски ќе се изрази, останувајќи внатрешност, останувајќи логос. Таа реалност е музиката. И другите народи се изразуваат преку музиката, но на светот не постои народ кому Љубовта Христова толку чисто му подарила можност за концентрирање на битието во музиката. Македонецот по принцип е музикално битие, битие кое Го слави Бога, лиричар, еротик, кому литургијата му е единствен есхатолошки код, а Литургијата единствена стварност каде што срцето му трепери без ритми.

Кон аргументите на историјата станувам апсолутно индиферентен, од проста причина што прифаќањето на идеја за народност е чист акт на волјата којшто се случува *hic et nunc* (сега и овде), во мене, а го прави мојата конкретна личност, која единствено е кадарна нештото да го онтологоси. Јас имам исто онтолошко значење со мојот предок. Не може неговиот волев акт

да го детерминира и исклучи мојот (па дури и да е тоа волевиот акт на еден Прличев). Зошто би требало да се прифати една точка од времето како определувачка на нешто што е производ на процес? Тоа е негирање на суштината на процесот. Секоја точка во времето е со исто значење во поглед на силата на важење. Зошто мора да застанеме во 10 век, а не во 5 век? Што сме биле тогаш, во која држава сме живееле, како нè нарекувале тогаш другите? Ако сите потекнуваме од двајцата прародители, тогаш сè мора да се гледа со друг оптикум.

прачка од лозата

Во животот и во светот не постои ништо извесно, а апсолутизирањето на ова или она е само потреба човекова да отпочине, сомнамбулизам којшто за момент го трга од нас нужниот нихилизам. Фиксацијата за една временска точка, за идеја, за стварност која е плод на историски околности, е очај на распнатиот и измачен човечки ерос којшто се обидува да најде утеха во нешто што ќе му го замени Рајот - метафизички и идеолошки поставени: колективитет, нација, држава. Затоа денес гледам поголема опасност за битието на Македонецот, отколку порано. Тој никако не смее да се идеологизира, зашто така ќе се деперсонализира, ќе ја изгуби музиката во себе, тајната дека само на

Христос Му се даваме себеси (на литургија одам и да се одморам од народното во мене, на Христа целиот Му се принесувам, Тој да се грижи за Ипостасното во мојот народ). Конечноста го раѓа умот за да ја мисли истата, во бесконечна низа на иманентноста. Падот на Адам ја раѓа вистината како плод на знаењето. Сјоран: животот е празнотијата, ништото, непознатото, а не смртта. Во иманентноста нема спас, не постои алфа и омега. Аксиоматските системи коишто функционираат само во апстрактните науки само ја задоволуваат нашата суетност. Но вистински иманентноста не може да понуди смисла. Таа е низа којашто нема крај - квазибесконечност и квазивечност. Спасот е во трансценденцијата. Трансцендентен круг во којшто центар е Бог - Алфа и Омега на сè. Нашата соборна ипостас има смисла само ако е прачка од лозата. Ако Христос ја прими во себе. Но ние сме далеку од гордоста на протестантизмот којшто мисли дека кај Христа сè оди надвор од Едната, Света и Апостолска Црква. Македонецот има воцрковено битие, и тоа не смее да го заборави. Не смее да остане надвор од Едната Црква, притоа мислејќи дека има право внатре да пребива со идеологизирано македонство, затоа што и другите тоа го направиле. Стравувам од страста на нашата идеологија, затоа што е научена од другите, не ни е природна, воопшто не е музикална, нè оддалечува од она што навистина сме. Стравувам од тоа некои одлуки на Црквата да ги протолкуваме како невалидни, и со тоа можеби да се ставиме себеси во состојба да го негираме дејствувањето на Светиот Дух во Црквата. Но едно знам сигурно. Треба да се огледаме не на патетичниот исфрустриран селанец, туку на оној генијот, и да се чуваме за единственото вистинско Царство наше - Небесното.

Но токму оној кој не е, е на друг начин. Оној кој не е, е Македонец. Македонецот е негативен поим, микрокосмички јазол, спиритус локус каде што трансценденцијата ја шокира иманенцијата. Затоа се плашиме да го прифатиме, а токму и тоа е предизвикот на негативното.

Премин, Воскресение Христово 2004

PEDRO MIRALLES
SHOES AND HANDBAGS

ОРКА ХОЛДИНГ Плоштад Македонија б.б. - Скопје тел. 02 3109 804